

John Reed:

Tíz nap, amely megrengette a világot

A kis Visnyak, a Forradalmi Katonai Tanács biztosa, maradásra akarta bírni a lányokat. Roppant udvarias volt. „Önökkel eddig rosszul bántak. A telefonhálózat a Városi Duma hatáskörébe tartozott. Fizetésük havi 60 rubel és napi 10 órát dolgoznak, vagy még többet... Ez most megváltozik. A telefonhálózat a Postaügyi Minisztérium hatáskörébe fog tartozni. Fizetésüket azonnal fel fogják emelni 150 rubelre, és a munkaidőt csökkentik. Mint a munkásosztály tagjainak, örülniük kellene...”

„Micsoda? A munkásosztály tagjai? Azt akarja mondani ez az ember, hogy nekünk bármilyen közünk van ezekhez az... állapotokhoz? Maradni? Akkor sem, ha ezer rubelt ajánlanának fel!”

Gögösen elhagyták az épületet.

A telefonközpont szerelői és munkásai a helyükön maradtak. De a kapcsolótábláknak működniük kellett — a telefon életkérdés volt... Csak hat gyakorlott telefonos kisasszony maradt ott. Önkéntes jelentkezőket kerestek. Akadt vagy száz: matrózok, katonák, munkások. A hat lány ide-oda szaladgált, tanítottak, segítettek, veszekedtek. S a drótok nagynehezen mégis csak működésbe léptek. A legsürgősebb volt a Szmolnijt összekötni a kaszárnyákkal és gyárakkal, a dumát és a tisztviselőket kapcsolni!... Késő délután már az egész város tudta, mi történt, és a dűhtől tájékozódó burzsujok százával hívták fel a Szmolnijt: „Hülyék! Ördögök, mit gondoltok, meddig lesztek ti az urak? Már itt vannak a kózsák!”

Alkonyodott. A csaknem néptelen Nyevszkijén jeges szél söpört végig. A Kazáni Székesegyház előtt nagy tömeg gyűlt össze, folytatva a vég nélküli vitát; itt-ott egy-egy munkás, meg katoná, a többi — diák, boltos, hivatalnok.

„Lenin sohasem fogja elérni, hogy a németek békét kössenek!” — kiáltotta az egyik.

Egy fiatal katoná szennvedélyes hangon felelt: „És ez ki-ne a hibája, te büdös burzsuj? A ti átkozott Kerenszkijetek! Pokorra vele! Nekünk nem kell. Mi Lenint akarjuk!”

A duma épülete előtt egy fehérkarszalagos tiszt hangos káromkodások közepette plakátokat tépett le a falról. Az egyik plakát így szólt:

„Petrográd lakosságához!

A vesztély óráiban, amikor a Városi Dumának minden eszékét fel kell használnia annak érdekében, hogy a lakosságot megnyugtassa, kenyérrrel és más közszükségleti cikkeivel ellássa, a jobboldali eszerek meg a kadetok, kötelességükről megelégedve, a dumát ellenforradalmi gyülekezetté változtatták, amely a nép egy részét a másik ellen akarja uszítani, hogy így a Kornijlov-Kerenszkij csoportot győzelemre segítse. A jobboldali eszerek meg a kadetok, ahelyett, hogy teljesíteni kötelességüket, a dumát a munkás-, katoná- és parasztküldöttek szovjetjei ellen, a békét, kenyeret és szabadságot hozó Forradalmi Kormányt ellen folyó harc színterévé változtatták.

Petrográdi polgárok! Mi, általában választott bolsevik városi tanácsnokok, azt akarjuk, hogy megtudjátok: a jobboldali eszerek, meg a kadetok ellenforradalmi tevékenységét fejtenek ki, megelégedtek kötelességükről, és a népet az éhínség, a polgárháború karjaiba sodorják. Mi, akiket 183 000 szavazattal választottak meg, kötelessé-

günknek tekintjük, hogy választóink tudomására hozzuk, mi történik a dumában, és kijelentjük, hogy minden felelősséget elhárítunk magunkról a szörnyű, de elkerülhetetlen következményekért...”

Még mindig hallani egy-egy távoli lövést, de különben a városban csend van, mintha kimerült volna a heves görcsöktől, amelyekben vonaglott.

A Miklós-teremben vége felé járt a duma ülése. Még a kemény duma is kissé határozatlannak látszott. Egymás után érkeznek a hírek: a telefonközpontot elfoglalták, utcai harcok, a Vlagyimir iskolát elfoglalták... „A duma — mondotta Trupp — a demokráciát támogatja az önkény és az erőszak elleni küzdelemben. De bárki győz is, a duma mindig ellenezni fogja a lincselést és a kínzásokat...”

A kadet párti Konovszkij, egy kegyetlen arcú, magas öregember így nyilatkozott: „Ha a törvényes kormány csapatai Petrográdba érkeznek, akkor ezeket a lázadókat agyon fogják löni, és ez nem lincselés lesz!” Az egész terem tiltakozott, még a kadetok is.

Kétség és depresszió uralkodott itt. Az ellenforradalmat le fogják verni. Az eszer párt központi bizottsága nem szavazott bizalmat funkcionáriusainak, a balszárny felülkerekedett; Avksentyev lemondott. Egy futár beszámolt arról, hogy azt a bizottságot, amelyet Kerenszkij fogadására küldtek a pályaudvarra, letartóztatták. Az utcán hallatszott a távoli ágyúdörgés, dél és délnyugat felől. S Kerenszkij még mindig nem jött...

Csak három lap jelent meg — a „Pravda”, a „Gyele Naroda” és a „Novaja Zsizny”. Mindegyik részletesen foglalkozott az új „koalíciós” kormánnyal. Az eszer lap olyan kormányt követelt, amelyben sem a bolsevikok, sem a kadetok nem foglalnak helyet. Gorkij reménykedett: a Szmolnij engedményeket tett. Kibontakozik a körvonala egy tisztán szocialista kormánynak — minden nem burzsoá párt részvételével. A „Pravda” gúnyos hangon írt:

„Nevetségesnek tartjuk az olyan politikai pártokkal való koalíciókat, amelyeknek a legprominensebb tagjai kétes hírű újságírók; a mi „koalíciós” a proletariátusnak és a forradalmi hadseregnek a szegényparaszttal kötött szövetsége...”

A falakon a vasutaszövetség hengegő falragaszai szárazkálk fenyegetőzött arra az eszere, ha a két fél nem egyezik meg:

„Nem a bolsevikok, nem a Honmentő Bizottság, nem Kerenszkij fognak győztesként kikerülni a zendülésekből, nem ők fogják megmenteni hazánk süllyedő hajóját, hanem mi — a vasutaszövetség...”

Azt fejtegették, hogy a vörösgárdisták képtelenek olyan bonyolult gépezet kezelésére, amely a vasút; ami az Ideiglenes Kormányt illeti, megmutatta, hogy nem képes megtartani a hatalmat...

„Nem szolgálunk egyetlen olyan pártot sem, amely nem egy a teljes demokrácia bizalmát élvező kormány képviselőiben működik...”

A Szmolnijban lázas munka folyt.

A szakszervezeti központban Lozovszkij bemutatott egy, a Miklós-vasútvonalon dolgozó vasutasküldöttné, aki elmondta, hogy a vasutasok népes tömeggyűléseket tartanak, és elítélik vezetőik állásfoglalását.

„Minden hatalmat a szovjeteknek!” — kiáltotta, s az asz-

talra csapott. „A központi bizottságban ülő „honvédők” Kornijlov kisdéd játékait folytatják. Küldöttséget akartak megnevezni a főhadiszállásra, de Minszkben lefogták őket... Helyi szervezetünk országos konferencia összehívását követelte, de nem hajlandók követelésünket teljesíteni...”

A hadseregbizottságokban is ugyanaz volt a helyzet, mint a szovjetekben. A különféle demokratikus szervezetek egész Oroszországban kezdtek felbomlani és átfomlálni. A szovjetkezetekben súlyos belső harcok dúltak; a Parasztszovjetek Végrehajtó Bizottságának az ülésein viharos jelenetek játszódtak le; még a kózsák sem voltak egységesek...

A Szmolnij felső emeletén teljes gőzzel és fáradhatatlanul dolgozott a Forradalmi Katonai Tanács. Láttam őket, amikor frissen, erőteljű duzzadvá mentek be a hivatalba; éjjel-nappal szakadatlanul dolgoztak; láttam őket, amikor a fáradtságtól tántorogva, rekedten, piszkosan jöttek ki a teremből, szinte lerogytak a földre és már aludtak is... A Honmentő Bizottságot törvényen kívül helyezték. A padlón új proklamációk kötegei sorakoztak.

„...Az összeesküvők, akiket a helyőrségből és a munkásosztályból senki sem támogat, elsősorban abban bíztak, hogy támadásuk meglepetésszerű lesz. Tervüket azonban időben leleplezte Blagonravov hadnagy, ami egy vörösgárdista forradalmi éberségének köszönhető, akinek nevét nyilvánosságra fogjuk hozni. Az összeesküvés góca a Honmentő Bizottság volt. Polkovnyikov ezredes volt csapataik parancsnoka, a parancsnok pedig a becsület-szóra szabadtáborra helyezett Goc írta alá, az Ideiglenes Kormány volt tagja... (Folyt. köv.)

Halló, itt a cseri legényszálló...

mondaná a telefonba boldogan a gondnok, de nem mondhatja. Miért? Mert eddig — kideríthetetlen nehézségek miatt (biztos objektív) — nem szerelték be, pedig nagy szükség lenne rá. Mentők kihívása, vagy esetleg rendőrség értesítése (ilyen is előfordul) nagyon bonyolult módon történik.

A kommunális osztály már több felszólítást intézett az illetékesekhez, de úgy látszik hiába. Vagy lelkiismeretlenség gyanúja áll fenn, vagy költői lelkiállattal rendelkeznek és József Attila „Falu” című verséből duruzsogják a következő idézetet: „Hallgatok az álmodozó falut, szorongó álmok szállnak...”

Több száz ember „szorongó álmát” tenné nyugodtá a gépjármű vezető, ha végre intézkedne.

Kiveszőben a világ legnagyobb állata

Vadászati tilalommal akarják megmenteni a kipszutulástól

Mielőtt a bálnavadászat téli szezonja megindul, érdekelt körök megpróbálják előkészíteni a bálnavadászköz nemzeti bizottságot, hogy mondjon ki az idén vadászati tilalmat a kék bálnára. Az ok: a hatalmas állat veszélyesen ritkul és ha olyan mértékben vadásszák, mint eddig, ki fog pusztulni.

A kék bálna mindig a vadászok egyik kedvence volt hatalmas méreteinél fogva.

A kék bálna a világ legnagyobb állata: megnő 100 láb hosszúra is, 150 tonnát nyom — 35 elefánt súlyát — és kétszer olyan nehéz, mint a kiveszett dinosaurusz, a legnagyobb élőlény, amely a szárazföldet valaha lakta. A kék bálna szerencséje az, hogy emlékszen a tengerben lakik — máskülönben a saját súlya agyonnyomná belső szerveit.

A kék bálna már születésekor 25 láb hosszú. Anyja naponta 200 font tejet pumpál belé. A bálnatej hasonlít a tehéntejhez, de

KISZ hírek

A legutóbbi bányász KISZ értekezlet határozata értelmében, Városi KISZ Bizottság egy tagot beválasztott, a trószttel, a szak szervezettel és a tanáccsal egyetemben létrehozott, lakáselosztási bizottságba.

Ezzel is elő kívánják segíteni, hogy a fiatal házias KISZ tagok mielőbb otthonhoz jussanak.

A Városi KISZ Bizottság értesíti a város lakóit, hogy a hónap 19-én este 8 órai kezdettel dísnótóros vacsorával egybekötött táncmulagógot rendez.

Ezzel egyidőben avatja fel a KISZ Ifjúsági Házában elkészült új büféit.

A zenét Novák Ferenc tánczenei kara szolgáltatja. A belépődíj 6 forint, mindenkit szeretettel vár a rendezőség.

A várpalotai helyőrség

Pár
Az MSZMP V értesíti a város október 18-ra hi PÁRTNAPOT órákor tartjuk Kultúrotthonban Előadó: Czotkó nehézipari min Mindenkit sz MSZMP

Kitűn
Már több sági Szövetség fiatalok jártak Az ellenforrad sen nem is, rendszertünk megkezdtek a Ezért a le sági Szövetség tüntette ki B re, és Csizm A kitűnő KISZ ülésén választották

lete elé. Vlag a hivatalába, ba mentem a lól nyugodt a a Szmolnij h az udvaron, vöröskatonák kások őriztek lön engedélyt Lenin kocsijá dista ismerté. Alig fel ó mat sem itar tott be a sz — Fusson. Lenin autójá Fényes napj ellopni egy vararó! Ne — Higgye nincs az ud Lerohanu azelőtt a k mindenségit eltűnt. Har gott el. P szemtelen l Futottam meg tudtam órával eze dálytalanul valánál ü derült, telj velet muto trányban e Hogyan Iljics ezt a bennem. — mennünk. Bementek csanak ügy adtam a t pot. — Ello Vlagyimir S szigor — En r jen be m Ösztinte tan elrag

Az első kézfogás

Vlagyimir Iljicsel az Októberi Forradalom utáni harmadik napon, 1917 november 9-én ismerkedem meg.

Akkortájt az egyik petrográdi gardásban dolgoztam. November 8-án este behívtak szakszervezetünk központjába, s közölték velem:

— Gil elvtárs, válassz ki a gardásban egy jó kocsi, és reggel jelentkezéssel vele a Szmolnijban. Lenin sofőre leszel!

A megjelentéstől szinte sódávná nyá meredtem. Ebben az időben mindenki Lenint emlegette. Azok a petrográdi munkások, akiknek sikerült valahol hallaniuk, vagy látniuk Lenint, büszkén meséltek róla, mint életük nagy eseményéről. S engem, párttagként, most egyszerre Lenin mellé osztottak be sofőrnek!

— Nos, rendben van? — kérdezték az elvtársak, látna zavaromat.

— Persze, hogy rendben! — feleltem, bár kétségeim voltak: Meg tudom-e oldani, nem vállalkozom-e valami erőmet meghaladó feladatra?

Kétségeim azonban hamar eloszlottak. Fiatal voltam, tele energiával, kiűnően érttem a szakmámat. Az Októberi Forradalmat lelkes örömmel üdvözöltem.

Megígértém, hogy méltó leszek a bizalomra és hazatértem.

Mégis egész éjjel nyugtalanság gyötört. Gondolatban készültem a Leninrel való első találkozáshoz. Másnap reggel pontosan 10 órákor a Szmolnij főbejáratánál állt a kocsim. Közledezt az első találkozás.

A Szmolnij előtti kis téren forrt, kavargott az élet. A

rengeteg személyautó és teherkocsi között, nem messze tőlem, néhány ágyú és géppuska állt. Fegyveres munkások és katonák jöttek-mentek. Voltak közöttük fiatalok, szinte még suhancok, s voltak idősek, szakállasok. Valamennyien izgatottan sűrűleg-forogtak, igyekeztek valahova... A nagy lármától majdnem megsüketültem.

Ezekben a napokban egész Petrográdn nyugtalan volt, lázban égett. Munkásokból és katonákból álló harc osztagok meneteltek város szerte. Az utcákon nem szűnt a rendszertelen lövöldözés, időnként ágyúdörög zúgott a város fölött, de az emberek ügyet sem vetettek rá.

Utam a volánnál és vártam. Egy polgári ruhás ember közeledett felém, és megkérdezte:

— Leninre vár?

— Gyújtsa be a motort, mindjárt jön.

Néhány perc múlva három ember tünt fel a Szmolnij lépcsőjén: két magas alak, az egyik közülük egyenruhában, s a harmadik — alacsony, feresagalléros fekete kabátban, füles sapkában. A kocsi felé indultak.

Melyik lehet Lenin? — villant fel bennem a gondolat. Elsőnek az alacsony, fekete kabátos ért oda a kocsihoz, gyors mozdulattal kinyitotta az ajtót, és így szólt:

— Jónapot, elvtárs! Mi a neve?

— Gil — feleltem.

— Ismerkedjünk meg, Gil elvtárs — s kezét nyújtott, — engem fog hordozni a kocsi.

Barátságosan a szemembe nézett és elmosolyodott. Úgy mondják, hogy az első benyomás egy életre bevésődik az ember emlékezetébe, és sem a múlt idő, sem

az események, nem törlik ki belőle. Ez így is van. Vlagyimir Iljics első kézfogását, első szavait soha nem felejttem el.

Vlagyimir Iljics kísérőivel beült a kocsi, s megkért, hogy vigyem el őket Szoljanára, ahol népes munkás- és értelmiségi gyűlést tartottak.

Amikor megérkeztünk, Vlagyimir Iljics kiszállt a kocsi, és szaporán léptekkel a gyűlés színhelye felé indult. A tömeg felismerte. Mindenfelől kiáltások hangzottak: „Megjött Lenin! Lenin!”

Amikor szólásra emelkedett, hatalmas eljénzés támadt, beszédét gyakran szakította félbe tapsvihar, amely elfojtotta az ott tartózkodó mensevikeknek és eszereknek — a szovjethatalom ellenségeinek kiáltásait.

Amikor hazafelé indultunk, Vlagyimir Iljics mellém ült. Időnként egy-egy pilanást vetettem rá. Az alig pár percre átélt felindultság ellenére nyugodt volt, s kissé elgondolkozott.

Megérkeztünk a Szmolnijhoz, Vlagyimir Iljics gyorsan kiszállt és szólt:

— Menjen, Gil elvtárs, harapjon valamit, igyék egy teát, én még egy kicsit maradok. Vizsgálódásra!

Lenin valahányszor kiszállt a kocsi, mindig elkísértem tőlem. Így kezdődött ismeretségem Vlagyimir Iljics Leninrel, így kezdődött mellette a munkám, amely azután egészen élete végéig tartott.

De nosokára egy esemény ideiglenesen félbeszakította ezt a munkát.

Egyik nap délelőtt valahányszor visszatértem megérkeztünk Vlagyimir Iljicsel a Szmolnij épü-